

บทบาททางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม
กับความคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลี

นาย นิรัตน์ พงษ์สิทธิถาวร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-763-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 17399671

**Political Roles of Field Marshal P. Pibulsonggram and
Political Thought of Machiavelli**

Nirat Phongsittithaworn

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-753-5

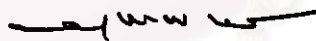
หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาททางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงครามกับความขัดแย้งทางการเมืองของมาติอาเวลลี
โดย นายนิรัตน์ พงษ์สิทธิถาวร
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยันต์ ไชยพร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ ดุษฎีวรรณ)

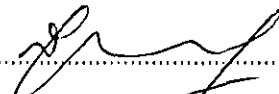
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา สุจริตธนารักษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยันต์ ไชยพร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ สุวิมล รุ่งเจริญ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ผู้จัดทำ พงษ์สิทธิ์ถาวร : บทบาททางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงครามกับความคิดทางการเมืองของ
มาคิอาเวลลี (POLITICAL ROLES OF FIELD MARSHAL P. PIBULSONGGRAM AND POLITICAL
THOUGHT OF MACHIAVELLI) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. ไชยันต์ ไชยพร, 290 หน้า . ISBN 974-634-753-5

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะทำการศึกษาเปรียบเทียบบทบาททางการเมืองของจอมพล ป.

พิบูลสงครามกับความคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลี ในประเด็นของการขึ้นสู่อำนาจ, การรักษาอำนาจ และการสูญเสียอำนาจ เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในแวดวงการเมืองของไทย, เพื่อพิสูจน์ว่าความคิดทางการเมืองเรื่องเจ้าผู้ปกครอง ของมาคิอาเวลลีเป็นทฤษฎีที่สามารถอธิบายได้อย่างเป็นสากล และเพื่อเป็นการเปิดมุมมองของการนำเอาความคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลีมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองของไทยได้อย่างเป็นระบบ

ผลการศึกษาพบว่า

1. บทบาททางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงครามในช่วงพ.ศ.2475-2487 สามารถอธิบายได้ด้วยความคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลี ทั้งในประเด็นของการขึ้นสู่อำนาจ, การรักษาอำนาจ และการสูญเสียอำนาจ
2. จอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นผู้ปกครองที่แท้ที่มีคุณธรรม (virtu) ทางการเมืองในความคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลี
3. จอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นผู้ปกครองที่มีบทบาททางการเมืองในแบบของมาคิอาเวลลีเยน (machievellian)
4. การนำเอาความคิดทางการเมืองมาศึกษาปรากฏการณ์ทางการเมืองนั้น สามารถอธิบายได้เพียงสิ่งที่ปรากฏออกมาเป็นผลภายนอกเท่านั้น ไม่สามารถอธิบายความตั้งใจหรือความคิด (intention) ได้
5. ความคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลีเป็นความคิดที่อธิบายลักษณะสังขรณ์ของธรรมชาติการเมือง
6. การศึกษาการกระทำของนักการเมืองโดยใช้ความคิดทางการเมืองตะวันตกนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ เพียงแต่ต้องพิจารณาเสียก่อนว่าจะทำการศึกษาในประเด็นใด แล้วเลือกความคิดที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมาศึกษา จะทำให้การศึกษามีความเป็นไปได้มากขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติ วิริยา นวสิทธิ์ทวง
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

** C 830117 : MAJOR GOVERNMENT
KEY WORD:

MACHIAVELLIAN/ POLITICAL THOUGHT/ POLITICAL ROLES

NIRAT PHONGSITTITHAWORN : POLITICAL ROLES OF FIELD MARSHAL P. PIBULSONGGRAM AND
POLITICAL THOUGHT OF MACHIAVELLI. THESIS ADVISOR: ASSIST. PROF. CHAIYAN CHAIYAPORN, Ph.D.
290 pp. ISBN 974-634-753-5

The thesis is aimed at comparing the political thought of machiavelli and Field Marshal P. Pibulsonggram's political roles in three aspects in relation to political power, namely, its ascendancy, maintenance, and termination, in order to analyse political phenomena in Thai politics, to prove the universal validity of Machiavelli's political thought in The Prince, and to open the frontier of the study from the theoretical application of Machiavelli's political thought to systematically understanding political phenomena in Thailand.

After undertaking this study, it show that

1. the political roles of Field Marshal P. Pibulsonggram during 1932-1944 can be delineated by Machiavelli's political thought in three aspects in relation to political power, namely, its ascendancy, maintenance, and termination;
2. Field Marshal P. Pibulsonggram is a politically virtuous (*virtu*) ruler in a machiavellian sense;
3. Field Marshal P. Pibulsonggram's political roles are machiavellian;
4. the application of political thought to studying political phenomena can be done with regard to the political behaviour only not the intention of the actor;
5. the Truth of the nature of politics can be understood by the political thought of Machiavelli;
6. in successfully applying Western political thought to understanding political roles of a politician, amongst other things, one has to consider and select some certain similar aspects to be studied.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต. นริศพร มงคลกิจกร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้เริ่มต้นด้วยการจุดประกายความคิดจาก รศ.ดร. สมบัติ จันทร์วงศ์ และ ผศ.ดร. ไชยันต์ ไชยพร จากจุดเริ่มต้นที่ดีดังกล่าวนำมาสู่การทุ่มเทความพยายามและความตั้งใจที่จะทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยผลการศึกษาที่ดีที่สุดในระยะเวลาที่น้อยที่สุด จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ลงในเดือนกันยายน พ.ศ.2539

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์นี้นอกจากความพยายามและความตั้งใจจริงของผู้ศึกษาแล้ว ยังเป็นผลมาจากการให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันมีค่าอย่างยิ่งตลอดเวลาจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผศ.ดร. ไชยันต์ ไชยพร, คณะกรรมการสอบ คือ รศ.ดร. วิทยา สุจริตธนารักษ์ และอาจารย์ สุวิมล รุ่งเจริญ, อาจารย์ ธเนศ วงศ์ยานนาวา ที่เอาใจใส่และให้ความรู้แก่ผู้ศึกษาอย่างเต็มที่, ขอขอบพระคุณ ศ.ดร. สมบูรณ์ สุขสำราญ, รศ.ดร. อนุสรณ์ ลิ้มมณี, รศ.ดร. วิภาวรรณ ตูระยานนท์, ผศ.ดร. ไชยวัฒน์ คำชู และ อาจารย์ พิชญ์ พงศ์สวัสดิ์ ที่ให้กำลังใจและติดตามความคืบหน้าของวิทยานิพนธ์นี้อยู่เสมอ, ขอขอบพระคุณ นิโคโล มาติอาเวลลี และ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ได้สร้างความคิดและบทบาททางการเมืองอันเป็นต้นแบบของการศึกษาครั้งนี้, ขอขอบคุณ คุณพีวีระศักดิ์ เครือเนตร, คุณกฤษมาล ศุภลักษณ์ และคุณนัยนันทน์ ไกรสรณ์ ที่คอยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในทุกๆเรื่องด้วยดีตลอดเวลา, ขอขอบคุณ คุณพีอุบลรัตน์ ศุภลักษณ์ และม.ล.เทพัตถ์ สวัสดิวัฒน์ ที่ให้การสนับสนุนอุปกรณ์การพิมพ์วิทยานิพนธ์, รวมทั้งขอขอบพระคุณอาจารย์ ขอขอบคุณพี่ๆเพื่อนๆและน้องๆผู้มีน้ำใจอีกหลายท่านที่มีได้เอ่ยนามมา ณ ที่นี้ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตามได้ถึงความสำเร็จของการศึกษามาโดยตลอด

อุปการะคุณสำคัญที่ลืมและขาดไม่ได้ คือ คุณพ่อและคุณแม่ของผู้ศึกษา ที่เพียรพยายามปลุกฝังความใฝ่รู้และความรักดีแก่ผู้ศึกษามาอย่างยาวนาน และหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์และคุณค่าทางวิชาการ ขอมอบความดีนี้แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้ศึกษา จึงขอขอบพระคุณและขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นิรัตน์ พงษ์สิทธิถาวร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1. บทนำ.....	1
1.1 ความนำ.....	1
1.2 สภาพความเป็นมาของปัญหา.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	8
1.4 สมมติฐาน.....	9
1.5 วิธีการศึกษา.....	9
1.6 ขอบเขตของการศึกษา.....	10
1.7 เหตุผลที่นำมาศึกษา.....	10
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
1.9 วิธีการนำเสนอ.....	12
1.10 คำสำคัญ.....	13
บทที่ 2 บทบาททางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม.....	14
2.1 ประวัติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม.....	14
2.2 บทบาททางการเมืองก่อนเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี.....	19
2.3 บทบาททางการเมืองหลังจากเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี.....	52
2.4 การสิ้นสุดอำนาจของจอมพล ป. พิบูลสงคราม.....	82
2.5 สรุปบทบาททางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม.....	91

บทที่ 3	ความคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลี.....	97
	3.1 ประวัติ ชีวิต และผลงานของมาคิอาเวลลี.....	97
	3.2 The Prince	105
	3.3 การเมือง	119
	3.4 การสูญเสียอำนาจ.....	125
	3.5 การขึ้นสู่อำนาจ.....	144
	3.6 การรักษาอำนาจ.....	157
	3.7 คุณธรรม และโชคชะตา.....	181
	3.8 สรุปความคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลี.....	203
บทที่ 4	การศึกษาเปรียบเทียบบทบาททางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงครามกับ ความคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลี.....	207
	4.1 การเปรียบเทียบแบบวิธีการขึ้นสู่อำนาจ.....	209
	4.2 การเปรียบเทียบแบบวิธีการรักษาอำนาจ.....	222
	4.3 การเปรียบเทียบการสูญเสียอำนาจ.....	233
	4.4 การเปรียบเทียบการเมือง.....	243
	4.5 สรุปการศึกษาเปรียบเทียบ.....	248
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	252
	5.1 บทบาททางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม.....	253
	5.2 ความคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลี.....	255
	5.3 การเปรียบเทียบบทบาททางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงครามกับ ความคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลี.....	258
	5.4 สรุป.....	260
	รายการอ้างอิง.....	265
	ภาคผนวก.....	278
	ประวัติผู้เขียน.....	290